

Nguyên tắc 3: Expectancy – Kỳ vọng thực tế của hệ thống giao dịch

Lê Công Tráng

2025-04-06

“Bạn không kiếm tiền vì đúng – bạn kiếm tiền vì hệ thống của bạn có xác suất lợi nhuận dương.”

Trong thế giới giao dịch, nhiều người tin rằng “thắng nhiều hơn thua” là điều quan trọng nhất. Nhưng sự thật là, bạn có thể **thắng ít hơn 50% số lệnh mà vẫn có lợi nhuận đều đặn** – nếu hệ thống của bạn có **expectancy (kỳ vọng) dương**.

Expectancy là gì?

Expectancy là lợi nhuận trung bình mà bạn kỳ vọng kiếm được cho mỗi lệnh, nếu bạn giao dịch đủ lâu và tuân thủ đúng hệ thống.

Công thức Expectancy:

$$\text{Expectancy} = (\text{Win Rate} \times \text{Avg Win}) - (\text{Loss Rate} \times \text{Avg Loss})$$

Trong đó:

- **Win Rate:** Tỷ lệ thắng
- **Avg Win:** Lợi nhuận trung bình của lệnh thắng
- **Loss Rate:** Tỷ lệ thua (1 - Win Rate)
- **Avg Loss:** Lỗ trung bình mỗi lệnh thua

Nếu $\text{Expectancy} > 0 \rightarrow$ hệ thống có lợi nhuận về dài hạn

---

Ví dụ minh họa

Ví dụ 1: Hệ thống RR tốt nhưng winrate thấp

- Tỷ lệ thắng: 40%
- Avg Win: \$300
- Avg Loss: \$100

$$\text{Expectancy} = (0.4 \times 300) - (0.6 \times 100) = 120 - 60 = \text{\$60/lệnh}$$

Hệ thống này **thua nhiều hơn thắng**, nhưng vì RR tốt, nên vẫn sinh lời đều đặn.

Ví dụ 2: Hệ thống winrate cao nhưng RR kém

- Tỷ lệ thắng: 70%
- Avg Win: \$50
- Avg Loss: \$100

$$\text{Expectancy} = (0.7 \times 50) - (0.3 \times 100) = 35 - 30 = \$5/\text{lệnh}$$

Có lời, nhưng ít và dễ bị phá hỏng nếu chỉ 1-2 lệnh thua lớn.

Làm sao để cải thiện Expectancy?

1. Tăng RR (Reward/Risk)

- Đặt mục tiêu lợi nhuận xa hơn mức rủi ro.
- Đừng chốt lời sớm vì sợ “mất công”.

2. Giảm rủi ro lệnh thua

- Dùng stop loss thông minh: theo cấu trúc thị trường, theo ATR...
- Hạn chế các entry yếu, tránh FOMO.

3. Lọc tín hiệu tốt hơn

- Không phải setup nào cũng cần vào lệnh.
- Càng chọn lọc → càng nâng xác suất thắng.

4. Ghi lại và tính Expectancy thường xuyên

- Dùng Excel, Notion hoặc phần mềm thống kê.
  - Cập nhật mỗi 20-50 lệnh để kiểm tra chất lượng hệ thống.
-

Expectancy và cảm xúc: mối quan hệ chặt chẽ

- Khi bạn biết hệ thống mình có expectancy dương → bạn **tự tin hơn** khi vào lệnh.
- Bạn sẽ **ít nghi ngờ, ít phá kỷ luật**, vì bạn hiểu rằng lợi nhuận đến từ “chuỗi lệnh”, không phải từng lệnh riêng lẻ.

“Một trader không hiểu expectancy giống như một doanh nhân không hiểu lợi nhuận.”

Checklist kiểm tra Expectancy hệ thống của bạn:

- ☐ Tôi đã thống kê winrate và RR trung bình ít nhất 30 lệnh?
- ☐ Tôi có kỳ vọng lợi nhuận dương rõ ràng ($\text{Expectancy} > 0$)?

- ☐ Tôi biết điều gì xảy ra nếu thua 5–10 lệnh liên tiếp?
  - ☐ Tôi có thể duy trì hệ thống này 100 lệnh mà không phá kỷ luật?
-